

IN DIT NUMMER

10

BART JUNGSMANN

EEN WITTE MUUR DIE EEUWIGE WAARDERING IN DE WEG STOND

De rijke carrière van Steven Kruijswijk
– die de Giro had moeten winnen

28

FRANK HEINEN

IN FLANDERS FIELDS

Op de Kemmelberg werd gevochten en gestreden,
door soldaten en wielrenners. En Hitler kwam ook
een keer langs

48

RUURD EDENS

DE TOEKOMST IS IETS VOOR LATER

Francisco Mancebo is al 50, maar aan stoppen als
beroepsrenner moet hij niet denken.
Want wat dan?

56

EDWIN WINKELS

FIETSEN OP DE CALVAIRE VAN DE ARDENNEN: OH, BEDROEFDE MOEDER!

Legendarische beklimming:
de Muur van Hoi (Huy)

62

WIEP IDZENGA

EVERY PICTURE TELLS A STORY (53)

Gent-Wevelgem 2015: toen de renners werden
weggeblazen, de boeren eisen stelden en de
winnaar verslaafd bleek te zijn

78

WILLIE VERHEGGHE

JAN RAAS IN NINOVE AAN DE START

'Dit nijdig menneke met brilklare kijk op de zo vaak
opgeklopte waanzin van de koers'

82

THOMAS SIJTSMA

IDE SCHELLING PAST NIET MEER BIJ HET PELOTON EN HET PELOTON NIET MEER BIJ IDE SCHELLING

'Het wielwereldje valt in werkelijkheid tegen'

94

ERIK BROUWER

ALS GERRIT PARIJS-ROUBAIX HAD GEWONNEN DAN WAS...

Gerrit de Wit was in 1964 dichtbij een legendarische overwinning. Maar hij belandde in de gevangenis

108

SAM OOMEN

DE LABRADOR EN DE KANSENPAKKER

Koen Bouwman en Mike Teunissen:
onmisbare dienstverleners

114

NANDO BOERS

BEROEP WIELRENNER DEEL 54: MILAN VADER

'Ik ga een vliegtuig het liefst als laatste naar binnen.
Dat doen vrijwel alle wielrenners'

132

EN VERDER

TEKENING TILLI: NEILSON POWLESS COLUMN KARSTEN KROON LETTERKNECHT AUTEURS BIOGRAFIEËN

OMSLAGFOTO *Rozetruidrager Steven Kruijswijk daalt de Colle dell'Angello af.* Foto Getty Images / Tim de Waele

OPENINGSBEELD *Milan Vader in de Ronde van Italië van 2025.* Foto Cor Vos

EEN WITTE MUUR

die eeuwige waardering
in de weg stond

– door –

BART JUNGSMANN

Steven Kruijswijk is begonnen aan zijn laatste seizoen als wielrenner. Hij is 38 en kan terugkijken op een rijke carrière. Bart Jungmann volgde die een tijd op de voet als wielerverslaggever van *de Volkskrant* en kreeg veel waardering voor Kruijswijks toewijding en doorzettingsvermogen. In dit verhaal kijkt hij terug op de Giro van 2016, die Kruijswijk had kunnen winnen, had móéten winnen, die hij al niet meer kon verliezen.

STEVEN KRUIJSWIJK is nooit een man van grootspraak of grote woorden geweest. Maar aan het eind van het telefoongesprek, door hem gevoerd vanuit het eerste trainingskamp in 2026, wil hij wel gezegd hebben dat de nieuwe generatie niet zo gauw zal tippen aan zijn erelijst.

Die ferme vaststelling volgt op de vraag of Steven Kruijswijk zich ondergewaardeerd voelt. Van alle talenten die het Rabo Wielplan in het zadel hielp als klassementsrenner, werd hij altijd het minst serieus genomen.

Voor hem dienden Robert Gesink en Bauke Mollema zich aan. De een, en anders wel de ander, moest troonopvolger worden van Joop Zoetemelk als Tourwinnaar. Snel gaven ze hun loopbaan een draai die wielrennen weer leuk maakte. Na hem kwamen Thomas Dekker en Wilco Kelderman opzetten. Zelfde verhaal. Zelfde worsteling met het verwachtingspatroon, zij het ieder op zijn eigen manier.

En dan had je natuurlijk generatiegenoot Tom Dumoulin. Ook het vak geleerd op de Raboschool, maar elders tot wasdom gekomen. Dumoulin werd de grote blikvanger toen Kruijswijk zich ook ontplooidde. Niet zo gek wanneer je hun erelijsten naast elkaar legt. Dumoulin grosierde in overwinningen, Kruijswijk in ereplaatsen.

Bovendien was Tom een stuk vlotter in de publieke omgang. Altijd het hart op de tong, terwijl dat van Steven een stukje verderop ligt. Nogal gereserveerd in zijn publieke optredens, soms zelfs een beetje hoekig.

Toch heeft Kruijswijk alle redenen zich ondergewaardeerd te voelen. Maar liefst zeven keer eindigde hij in de top 10 van een grote ronde. Maar in antwoord op de betreffende vraag zegt hij altijd voor zichzelf te hebben gefietst. Toen dat te weinig meer opleverde, deed hij dat in dienst van collega's. Dat gaf hem waardering genoeg.

Gelukkig is zijn vroegere steun en toeverlaat minder terughoudend. Natuurlijk is Kruijswijk ondergewaardeerd, zegt Merijn Zeeman. 'Steven is een van de allerbeste klassementsrenners die Nederland ooit heeft gehad.'

Kijk, daar kan ik iets mee. Onderwaardering is immers het uitgangspunt van dit artikel. Het dient een eresaluut te worden voor de eind van dit seizoen afscheid nemende Steven Kruijswijk. Als wielerverslaggever van *de Volkskrant* maakte ik de renner vaak van dichtbij mee. Nee, het hart lag hem inderdaad niet op de tong en interviews smoorden vaak in algemeenheden. Maar dat deed niets af aan mijn bewondering voor zijn toewijding en onbreekbaar doorzettingsvermogen.

Als ik zwaar getafeld heb, denk ik nog weleens terug aan de witte muur die tien jaar geleden in de weg stond van eeuwige waardering. Maar daarover straks meer.

Eerst nog eens luisteren naar Zeeman. Toen de Rabobank in 2012 als professionele wielploeg op haar laatste benen liep, maakte hij zijn opwachting als sportief directeur. In het daaropvolgende proces dat Blanco, Belkin, Lotto, Jumbo dan wel Visma heette, werkte Zeeman nauw samen met Steven Kruijswijk.

Gedurende dat proces ging het wielrennen op de schop. 'Sterker nog, vergeleken met 2010 is wielrennen zelfs een compleet andere sport geworden,' zegt Zeeman. Waar collega's er om die reden de brui aan gaven, zette Steven Kruijswijk door. Hij liet zich, mits goed beargumenteerd, overtuigen van de andere aanpak. Dat betekende niet alleen een andere manier van trainen, maar ook een andere manier van leven – met tot op de gram gewogen maaltijden.

Omdat het wielrennen nieuwe wegen insloeg, was dat ook geregeld een kwestie van *trial and error*. Zeeman: 'Maar Steven is nooit afgehaakt. Gedurende dat proces groeide hij zelfs uit tot de cultuurdrager van de ploeg en dat is hij tot op de dag van vandaag gebleven.'

Terugblikkend op de loopbaan van Steven Kruijswijk maakt ploegleider Jan Boven een onderscheid tussen coachbare en minder coachbare atleten. 'Wij zijn op ons best met coachbare atleten. Met minder

coachbare atleten, die zelf controle willen houden, zijn we minder goed. We zijn een ploeg waarin we er met ons allen voor gaan. Bij Tom Dumoulin begon dat te schuren, maar Steven past daarin perfect. Hij beseft als geen ander dat alle puzzelstukjes in elkaar moeten vallen.’

Toen Steven Kruijswijk in 2010 overstapte naar de profs deed hij dat bepaald niet als een *shouting talent*, zoals Zeeman dat omschrijft. Een eerste indicatie van zijn mogelijkheden, en dan vooral die van doorzetter, kwam pas in zijn eerste beroepsjaar. Bij gebrek aan andere kandidaten mocht Kruijswijk in Amsterdam beginnen aan de Ronde van Italië. Drie weken later eindigde deze ontdekkingsstocht naar lichamelijke en mentale weerbaarheid op de achttiende plek van het klassement.

Zijn groei voltrok zich die eerste periode in de schaduw van de grotere talenten. Terwijl Mollema en Gesink de vooruitgeschoven posten bleven in de Ronde van Frankrijk reed Steven Kruijswijk de Giro d’Italia. Pas in 2014 werd hij goed genoeg bevonden om samen met Mollema en Kruijswijk speerpunt te worden in de Tour. Dat werd geen succes.

De groei van Steven Kruijswijk was er namelijk een van twee stappen vooruit en één achteruit. Valpartijen speelden hem op essentiële momenten parten en dan was er de vernauwde slagader in zijn lies waarvoor een operatie en langdurige revalidatie noodzakelijk waren.

Zo werd het dus 6 mei 2016, de dag dat de Ronde van Italië opnieuw in Nederland van start ging. Steven Kruijswijk begon in Apeldoorn voor de zesde keer aan de Ronde van Italië. Er werd al gesproken van een liefdesverhouding met de Giro en zo iets was het ook wel. De Ronde van Frankrijk ging destijds gebukt onder het juk van Sky en het Italiaanse enthousiasme voor wielrennen inspireerde hem. Maar het werd wel tijd dat de liefde beantwoord werd.

Zijn ambitie voor de 99ste editie van de Giro d’Italia vatte hij in startplaats Apeldoorn samen als ‘top vijf’. Hij achtte zichzelf inmiddels in staat favorieten als Vincenzo Nibali en Alejandro Valverde tegenspel te kunnen bieden. ‘Ik ben nu op een leeftijd dat het er een keer uit moet komen,’ zei hij tegen *de Volkskrant*.

In het hoofdkwartier van Visma | Lease-a-bike wil Jan Boven nu wel verklappen dat de lat intern iets hoger lag. Erepodium moest haalbaar zijn. ‘Het parcours paste hem perfect met een zware laatste week. Hij was er klaar voor, ook mentaal. Het vertrouwen was er, maar ja, het moest allemaal nog wel gebeuren.’

Over de aanloop naar 6 mei 2016 meldt Merijn Zeeman nog dat twee

maanden eerder de omslag naar korte en intensieve trainingen was ingezet. Steven Kruijswijk, altijd het type van de locomotief, had er volgens hem snel baat bij. ‘Dat sloeg aan als een raket.’

Voor de rest stond het proces richting internationale wielertop nog in de kinderschoenen. De ploeg waarmee kopman Kruijswijk zich met de besten hoopte te meten, was nog niet in de buurt van wat er tegenwoordig de weg op gaat. Dit waren tien jaar geleden de namen, in volgorde van hun rugnummer: Enrico Battaglin, Moreno Hofland, Twan Casteleijns, Martijn Keizer, Primož Roglič, Bram Tankink, Maarten Tjallingii en Jos van Emden.

Hun opdracht was eenvoudig: rugnummer 171 in goede positie afleveren aan de voet van hooggebergte. Daarbij mocht Martijn Keizer niet van Kruijswijks zijde wijken. Bram Tankink moest het overzicht behouden. Maarten Tjallingii en Jos van Emden dienden hard op kop te rijden als dat noodzakelijk was. Bergop konden de nieuwkomers Enrico Battaglin en Primož Roglič hopelijk een stukje mee.

Maarten Tjallingii ontvangt zijn bezoek op wat je gerust ‘zijn berg’ kunt noemen. Een personeelslid van Paviljoen De Posbank wordt als een oude bekende begroet. Dat is ze ook, want Tjallingii was ooit haar collega. Maar deze oneffenheid in het Gelderse landschap was vooral vaste prik in zijn trainingen vanuit woonplaats Arnhem.

Tjallingii heeft nog weinig van zijn jongensachtig bravoure verloren. Hij werkt nu als mental coach. Dat hoor je, bijvoorbeeld als hij het heeft over individuen die in hun kracht moeten worden gezet. In 2016 zette Maarten Tjallingii een natie in haar kracht door bovenop de Posbank de bergtrui in de Giro te veroveren.

De organisatie had een weekendretour van Arnhem naar Nijmegen geboekt om Gelderland op z’n mooist te presenteren. Richting Nijmegen was Tjallingii in de strijd om het bergklassement tweede geworden op een klimmetje dat de Van Randwijckweg heet. Die is te vinden in Beek. Een dag later kwam hij als eerste boven op de Posbank, met zijn zware lijf omhoog gestuwd door het enthousiasme van een lange sliert aan toeschouwers. De weg omhoog was als een arena.

De jacht op het blauwe bergtricot zou nu de actie van een vrijbouter worden genoemd, een roekeloze verspilling van energie in het licht van Kruijswijks belangen. In werkelijkheid was het juist een enorme oppepper die van Tjallingii een onvermoeibare teamplayer (hij haat het woord knecht) maakte. Met een grote glimlach: ‘In het vliegtuig naar

Italië zaten we businessclass dankzij die trui. Hadden overal voorrang. Dat doet wat met je, hoor.’

Kopman Kruijswijk had hem een paar weken voor de Girostart persoonlijk gebeld over zijn deelname. ‘Dat hij met gemotiveerde gasten op pad wilde en dat hij het gaaf zou vinden als ik ook mee ging.’ Daarmee was hij bij Tjallingii aan het goede adres. ‘Als ik er was, dan stond ik er ook.’

Een eerdere ervaring had hem geleerd wat eensgezindheid vermag. In 2009 was Maarten Tjallingii, bij toen nog Rabobank, teamplayer geweest van Denis Mentsjov. Dat leek qua teambuilding nergens op. Mentsjov was een in zichzelf gekeerde kopman. Al in de eerste etappe dreigde het peloton te breken met Mentsjov aan de verkeerde kant van de breuk. Maarten Tjallingii besloot in te grijpen.

Hij zakte af naar de staart van het peloton en zei tegen zijn kopman dat als hij echt wilde winnen, hij in zijn wiel moest gaan zitten. ‘Je zag hem even denken, maar toen gingen we ook.’

Een kopman moet, zegt Tjallingii, niet alleen zijn eigen benen op orde hebben. Hij moet vooral weten hoe die andere, gelijkgestemde benen de zijne beter kunnen maken. En zoiets geldt ook voor de wil om te winnen. Een kopman moet dat uitstralen, zodat de hele ploeg daarvan doordrongen wordt. ‘Zodat hij een wij wordt.’

Als één kopman dat principe begreep, dan was het Steven Kruijswijk. Met dat telefoontje nam hij Maarten Tjallingii mee in zijn wil om te winnen. ‘Je merkte echt dat hij was gegroeid in zijn rol. Vanaf dag één bezig met ons. Hij bemoeide zich overal mee.’ Geen flapuit, maar wel superintelligent. Tjallingii vergelijkt hem met de aanvoerder van het Nederlands voetbalelftal, Virgil van Dijk. Ook introvert, maar wel een echte toezichthouder die nadenkt over de strategie en mensen daarop durft aan te spreken.

Overigens ging de Nederlandse aandacht in dat openingsweekeinde vooral uit naar Tom Dumoulin die in de openingstijdrit de jacht wilde openen op de roze leiderstrui. Met dezelfde ambitie was hij een jaar eerder in Utrecht ook al begonnen aan de Ronde van Frankrijk. Toen moest hij de eer laten aan Rohan Dennis.

Nu was niemand in de tien kilometer door Apeldoorn sneller dan hij, al scheelde het niets. Primož Roglič, nog een onbeschreven blad, klokte precies dezelfde tijd en de jury moest de koppen bij elkaar steken om Dumoulin als winnaar aan te wijzen.

Aan het eind van dat zonovergoten weekeinde in Gelderland had

‘EEN KOPMAN MOET WETEN DAT DIE ANDERE BENEN DE ZIJNE BETER KUNNEN MAKEN’

Marcel Kittel zich, dankzij twee winnende sprints, op kop van het klassement genesteld. Maar dat was van korte duur. Dumoulin sloeg onverwacht terug nadat de Giro terug was in de bakermat. Met nog anderhalve kilometer in de vierde etappe waagde Dumoulin zijn kans. En wie sprong met hem mee? Steven Kruijswijk. ‘Voor ons een eerste signaal dat hij echt goed was,’ zegt Jan Boven. Misschien was het ook al een eerste signaal van de andere trainingsaanpak.

Weinig ploegleiders kennen Kruijswijk zo goed als Boven. Hun eerste samenwerking in Italiaans verband dateert van 2010 toen de 23-jarige neoprof Kruijswijk op het laatste moment aan de equipe werd toegevoegd als vervanger van de zieke Oscar Freire.

Overigens waren de twee Nederlandse kopmannen bij de finish alweer zo goed als ingehaald door het peloton. In de rituitslag werd een verschil van één seconde geregistreerd. Achter nummer twee Dumoulin en de al eerder ontsnapte Diego Ulissi leverde dat toch een paar bonificatiesseconden op.

In het klassement stond kopman Kruijswijk nu vierde met twee seconden voorsprong op Vincenzo Nibali, algemeen beschouwd als de te kloppen man. Opvallend dat het tijdsverschil tussen die twee in de eerste twee weken nooit meer bedroeg dan een paar seconden. De ene keer in het voordeel van Nibali, de andere keer stond Kruijswijk er iets beter voor.

Door de ruime achterstand van Kittel in finishplaats Praia a Mare, zette Dumoulin zich weer op kop van het klassement. Omdat hij zeven maanden eerder ook al had gepronkt met de rode leiderstrui in de Vueltaleek dit een opmaat voor meer. Maar in de trainingsopbouw wilde Dumoulin drie maanden later op z'n sterkst zijn in de olympische tijdrit. Een paar dagen later was hij de roze trui inderdaad kwijt.

Nog weer een paar dagen later stapte hij er na een slechte dag uit, vooral om de kansen op succes in de Tour en later in Rio de Janeiro niet